

així comença...

EL JARDÍN DEVASTADO **JORGE VOLPI**

«Odio ser humano. Huyo entre las sábanas y, apenas parpadeo –el espejismo de la noche–, reencuentro mi estirpe carroñera. Mi consuelo es no haberme jamás reproducido, o así lo espero».

altres fronteres

RÀNQUING 2008 DE 'THE NEW YORK TIMES'

El diari nord-americà sols inclou un autor en llengua castellana en la llista de millors de l'any: Roberto Bolaño amb la seva magna 2.666.

Fulls de ruta per a amants de les lletres ▶ Altres obres divulgatives

Pàgines 60 i 61 <<<

Consulta+lectura en clau catalana

Àlex Broch dirigeix el nou 'Diccionari de literatura catalana', amb 4.500 entrades

ERNEST ALÓS [ealós@elperiodico.com]

DICCIONARI DE LITERATURA CATALANA

Àlex Broch (Coordinació)

Editorial: Enciclopèdia Catalana
Pàgines: 1.224
Preu: 78 €

clopèdia Catalana. Dirigit pel crític Àlex Broch (Barcelona, 1947), l'obra recull, en 4.500 entrades, articles sobre escriptors en català, obres (450) i personatges de ficció (uns 50), a més de 110 pàgines més amb tota la bibliografia essencial sobre la literatura catalana.

No és una obra de nova planta: un centenar de redactors i col·laboradors han reelaborat durant vuit anys les bases de dades de l'enciclopèdia per extreure'n una obra autònoma. Però, sosté Broch, és una obra coherent, jerarquitzada i actualitzada, no un *reembalatge* dels continguts. «Sota la naturalesa fragmentària del diccionari, hi ha un discurs propi: per exemple, s'extreuen les conseqüències del debat sobre el concepte de *Decadència* per als segles XVI a XVIII, avui superat, i es recuperen nombrosos noms d'autors d'aquesta etapa», destaca

La crisi de les grans enciclopèdies generals i la seva substitució, bé per versions o recursos alternatius *online*, bé per obres monogràfiques que puguin servir al mateix temps com a instrument de consulta acadèmica i de lectura ocasional, té un exemple de llibre en el nou *Diccionari de la literatura catalana* que aquesta setmana distribueix a les llibreries Enci-

UN EXEMPLE DE LES ENTRADES REFERENCIADES AL 'DICCIONARI DE LA LITERATURA CATALANA'

Font: 'Diccionari de la literatura catalana'

EL PERIÓDICO

Broch. Hi ha més incursions: des d'una reivindicació del memorialisme a «la incorporació –apunta el director de l'obra– de 200 noms nous, d'escriptors nascuts entre el 1960 i el 1975, que no apareixen en cap obra enciclopèdica similar». De molts autors, el llibre es limita a donar-ne una referència bàsica, mentre que d'altres com «Mira o Monzó ja se'n pot donar una visió global» i les entrades sobre els grans clàssics arriben a tenir l'envergadura de petits assajos.

NOVETATS / És el tercer diccionari de la literatura catalana dels últims 30 anys: el pioner va ser el *Diccionari de la literatura catalana*, dirigit per Joaquim Molas i Josep Massot i Munt-

ner i publicat el 1979 per Edicions 62, succeït pel *Nou diccionari 62 de la literatura catalana*, publicat l'any 2000 sota la direcció d'Enric Bou. Segons Broch, el diccionari d'Enciclopèdia es distingeix dels anteriors per la seva actualització (informació actualitzada l'estiu del 2008 i que comprèn els autors nascuts fins al 1975); la inclusió d'una mostra àmplia d'obres, «elegida amb criteris més representatius que canònics» i que hauria de ser l'embrió d'un futur diccionari independent; l'obertura a traductors (com Jordi Solé Tura com a introductor del pensament marxista, autors que han escrit tant en català com en castellà (Mendoza, Vázquez Montalbán), hel·lenistes i llatinistes, editors, catalanistes d'al-

tres països, periodistes i autors teatrals, i l'exhaustivitat amb què recull les obres de tots els territoris de parla catalana.

Amb Jaume Aulet, Anton M. Espadaler, Manuel Jorba i Pep Valsalobre com a assessors per a cada etapa històrica, en el diccionari conviuen articles originals de l'Enciclopèdia, amb les seves successives actualitzacions, i noves entrades. Aquestes últimes, i algunes de refetes a fons, estan firmades (Marta Nadal per a Mercè Rodoreda), les procedents de l'obra original (com l'entrada de Lluïl, de Jordi Rubió i Balaguer) van sense firmar. «En aquests casos, després de variacions successives, fins a quatre, s'imposa l'autoria col·lectiva», explica Broch.

Brúixoles del saber

'Libros' i 'La cultura', dos cançons no canòniques

Tot i que es presenten amb la voluntat de fugir dels cançons, el cert és que els cinc volums monomètics i d'intenció divulgativa que acaba de recuperar l'editorial Taurus en la col·lecció *Todo lo que hay que saber* són les particulars brúixoles de navegació dels seus respectius autors per la cultura i la ciència. És el cas sobretot dels filòlegs i historiadors alemanys Christiane Zschirnt i Dietrich Schwanitz, que firmen, respectivament, *Libros* i *La cultura*. La primera intenta presentar una llista de lli-

bres, de la Bíblia a *Harry Potter*, ordenats per temàtiques (amor, política, economia, sexe, de culte, clàssics...) de forma que ajudin a entendre la societat actual. Per la seva part, Schwanitz, que va morir el 2004, va escriure una història cultural d'Europa, des de l'antiga Grècia fins avui, incidint en especial en el món del llibre.

En la mateixa col·lecció, *El ABC de la música clàssica* i *El ABC de la òpera*, d'Eckhardt van den Hoogen, i *Vida, naturalesa y ciencia*, de Detlev Ganten, Thomas Deichmann i Thilo Spahl.

Herència grecoromana

Una guia personal acostia el món clàssic

«Sense grecs ni romans antics seriem una cosa molt diferent del que som. Més pobres, sens dubte», assegura Luis Antonio de Villena (Madrid, 1951) al pròleg de *Biblioteca de clàssics para uso de modernos* (Gredos), un llibre, que com diu el subtítol, és un *Diccionario personal sobre griegos y latinos*.

Noms legendaris com Alexandre el Gran, Gai Juli Cèsar o Neró comparteixen protagonisme amb poetes, dramaturgs i filòsofs com Homer, Aristòfanes, Epicur, Èsquil, Ovidi,

Plató, Plini el Jove, Safo, Sèneca, Sòcrates i Sòfocles. L'autor proposa breus textos en què s'acosta, a més a més, a Antioquia i a la Biblioteca d'Alexandria, i s'ocupa de temes tan dispars com els grafitis pompeians, el mim i la pantomima, l'homosexualitat grega o els precursors. «Aquests 1.200 anys llargs de cultura són un dels cims de la humanitat», afirma De Villena, que amb aquesta petita guia pretén «protestar contra la desaparició de l'humanisme grecolatí».